

Kolonialen

G.Buter

Van 1814 tot 1909 konden vrijwilligers zich in Harderwijk melden voor dienst in het koloniale leger. Na ontvangst van het handgeld probeerden menigeen te deserteren en moesten veldwachters hen opsporen. Hierbij enige gevallen waarbij Puttense veldwachters in actie kwamen, volgens krantenberichten uit 1875 en 1878. Kolonialen die met pensioen gingen en in Putten kwamen wonen werden “kiekers” genoemd, omdat ze de meeste tijd doorbrachten met kijken.

1875

In 1875 speelde het volgende geval. Twee jeugdige Belgische soldaten, die geprobeerd hadden te deserteren maar door een Puttense veldwachter waren aangehouden, stonden voor de rechtbank. Gekleed in het uniform van het Indische leger, deelden in hun eigen Vlaamse dialect aan de rechtbank het volgende mede.

Toren van Antwerpen of Putten?

Twee Harderwijkse schippers zouden hen naar België vervoeren voor f175,-. Die hadden zij vooraf al aan de schippers gegeven en dat zij zich, aan boord gekomen zijnde, te buiten gingen aan de meegenomen drank.

Na twee uur varen De vertelden de schippers dat zij bij de Belgische kust waren. Zij moesten nog wel een eindje door zee waden, en na enige uren lopen over land zouden ze de toren van Antwerpen zien.

Zo gezegd, zo gedaan, moedig begaven de beide deserteurs zich te water. Tot aan de buik stonden ze in het water, vervolgens wandelden ze enige uren en kwamen toen niet in Antwerpen aan maar in Putten. Ze waren door de vissers bedrogen en moesten maatregelen nemen om niet gepakt te worden. Om hun uniform te verbergen hadden ze hun rode hemden over hun mouwvesten aangetrokken. Maar omdat hun blauwe broek hun herkomst zou kunnen verraden, kochten zij bij een tapper in Putten voor 8 Franken twee oude broeken. Intussen was hun komst weldra bij de veldwachter bekend geworden, die hen arresteerde en terugbracht naar het werfdepot in Harderwijk. De twee schippers werden eerst voor het gerecht gedaagd, en ze ontkenden het gebeuren niet. De oudste schipper wist niet wat hij misdeed, mede door het gebruik van veel drank en de jongste schipper vertelde dat hij niet op de hoogte was van het doel van deze tocht.

Koloniale soldaten

De officier eiste tegen de oudste schipper 12 maanden en tegen de jongste 4 maanden gevangenisstraf. Daarna moest de tapper uit

Putten voorkomen, die beweerde volstrekt niet geweten te hebben aan wie hij de broeken verkocht. Maar één der Belgen had vooraf tegen hem gezegd dat het wel gevaarlijk was om zoiets aan koloniale te verkopen. Daarom werd tegen de tapper 6 maanden gevangenisstraf geëist. De uitspraak was een week later.

1878

Op de avond van 14 juli 1878 is het de rijksveldwachter Holsheimer en rijksambtenaar Strijkers met behulp van twee Puttense gemeenteveldwachters met veel moeite gelukt om twee Belgische soldaten, van het koloniale werfdepot, die probeerden te deserteren, te arresteren. Door hun optreden probeerden ze daarna nog vijf andere deserteurs in Nijkerk te arresteren. Maar dat ging niet vanzelf, want een deserteur sloeg de veldwachter met een stok op zijn hoofd en toen dat niet hielp trok hij een dolkmes, waarna de veldwachter zijn revolver trok en een schot loste. Hij trof de man in zijn borst, waarna de deserteurs het hazenpad kozen.

+++